

نام کتاب: ره یافتی تطبیقی در آموزش کارکنان ارشد اداری مطالعه‌ای در نظام اداری کشورهای منتخب

نویسندگان: مونتگومری فن وارد؛ آنی هاندگم؛ اروین شولا؛ پل ساینو

ترجمه: محمد ذاکری؛ حمیدرضا خسروآبادی
محمد رحیمیان؛ مریم حبیب‌الهی

تلخیص: رضا نایبی

آموزش کارکنان ارشد اداری در ایران و جهان
با مروری بر کتاب «ریافتی تطبیقی بر آموزش کارکنان ارشد اداری»

امر آموزش، امروزه از یک سو به عنوان یک رشته علمی و از سوی دیگر به عنوان یک حوزه عملی گسترده در موضوعات گوناگون و در سراسر جهان به طور جدی دنبال می شود. انسان از پیش از تولد و در مرحله جنینی از طریق فطرت و حدیث نفس مادر و حتی محیط پیرامون در معرض آموزش است و این آموزش غیررسمی تا زمان ورود به مدرسه ادامه دارد. مدرسه اولین محمل آموزش رسمی برای کودکان است و به مدت دوازده سال (کمی بیشتر یا کمتر در نقاط مختلف جهان) کودک و نوجوان تحت تاثیر نظام آموزش رسمی ابتدایی و متوسطه قرار دارد و بینشی فراگیر از علوم مختلف و سبک زندگی برای او فراهم می شود که با ورود به دانشگاه و در مقاطع مختلف تحصیلی به سمت عمیق تر شدن پیش می رود. آموزش متوسطه و عالی اگرچه بخشی از محتوای دانشی مورد نیاز برای ورود به عرصه فعالیت اجتماعی و شغلی را برای دانش آموزان، هنرآموزان و دانشجویان فراهم می کند؛ اما آنان را از آموزش های فنی، مهارتی و تخصصی مرتبط با شغل بی نیاز نمی سازد. از این رو، آموزش دانش و مهارت های شغلی گاهی جایگزین آموزش دانشگاهی و در بیشتر موارد مکمل آن است و تا سال های پایانی فعالیت شغلی فرد نیز ادامه دارد. گسترش روزافزون عرصه علم و دانش باعث شده، دانش افراد به تدریج و به مرور زمان منقضی گردد و لذا تکمیل دانسته ها و بازآموزی دانش و مهارت ها و به روزنمایی آنها اهمیت یافته است. نظام اداری و خدمات کشوری نیز از عرصه هایی است که به واسطه حضور طولانی مدت افراد در آن (بسیار تا سی سال و گاهی بیشتر) زمینه انقضای دارایی های دانشی را مهیا می سازد. افزون بر آن نیازهای جامعه و فناوری های اداری و خدماتی روز به روز در حال تغییر و پیشرفت است و افراد نیز موقعیت ها، زمینه ها و سطوح شغلی مختلفی را تجربه می کنند. براین اساس، کارکنان نظام اداری و خصوصا کارکنان ارشد و مدیران این نظام از آموزش و روزآمدی مستمر مستغنی نیستند.

حال پرسش اینجاست که محتوا و نحوه ارائه این آموزش ها در کشورهای مختلف تابع چه عواملی است؟ کدام متغیرهای زمینه ای (سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی، تکنولوژیک) بر آن تاثیر می گذارند و این اثرگذاری به چه نحوی است؟ سنت های مختلف اداری و پارادایم های گوناگون مدیریتی چگونه محتوا و فرم آموزش ها را تغییر می دهند و بافت تشکیل دهنده بدنه اداری و مدیریتی سازمان های دولتی چه آموزش ها و چه روش هایی را اقتضاء می کند؟ آموزش کارکنان ارشد و مدیران چه تمایزی با آموزش کارکنان پایه و میان رده دارد و این آموزش ها در چه مراکزی، توسط چه مدرسانی، با چه منابع بودجه ای، به چه روش هایی ارائه می شود؟ و نهایتا اینکه آشنایی با الگوهای رایج آموزش کارکنان ارشد اداری در کشورهای مختلف چگونه می تواند به بهبود نظام آموزش کارکنان و مدیران دولت در ایران کمک نماید؟

کتاب «ریافتی تطبیقی بر آموزش کارکنان ارشد اداری» ترجمه کتابی با عنوان «رهبری و مدیریت: مدل های تطبیقی آموزش کارکنان ارشد اداری» به دبیری مونتگومری فن وارد و همکاران

او است که در سال ۲۰۱۵ توسط انتشارات معتبر پالگرمو مک میلان منتشر شده است و تلاش می کند به پرسش های فوق پاسخ دهد. این کتاب با ترجمه محمد ذاکری، حمیدرضا خسروآبادی، محمد رحیمیان و مریم حبیب الهی، کارشناسان مرکز مطالعات نظام ها و فناوری های مدیریتی سازمان اداری و استخدامی کشور و با مقدمه فرهاد علی پور (رئیس سابق این مرکز) و به همت انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی به بازار کتاب عرضه شده است. از میان دبیران کتاب مونتگومری فن وارد محقق و مولف برجسته و استاد رشته مدیریت دولتی در دانشگاه ایالتی کالیفرنیا، آنی هاندگم استاد دانشگاه آلبرگ بلژیک و مدیر موسسه حکمرانی عمومی لوون، اروین شولا عضو هیئت علمی دانشکده رهبری دولتی در دانشگاه استلنبوش در آفریقای جنوبی و پل ساینو مولف کتب مدیریتی است. در میان مترجمین نیز محمد ذاکری و حمیدرضا خسروآبادی دکتری مدیریت دولتی و مدرس دانشگاه هستند که پیش تر آثاری در قالب تالیف و ترجمه در حوزه مدیریت به قلم ایشان منتشر شده است. محمد رحیمیان دانشجوی دکتری و مریم حبیب الهی نیز کارشناس ارشد مدیریت دولتی هستند و فرهاد علی پور دکتری مدیریت منابع انسانی و استادیار دانشگاه فرهنگیان است. کتاب حاضر مشتمل بر یازده فصل است که نه فصل آن به تشریح وضعیت و خط مشی ها و اقدامات نه کشور (امریکا، بریتانیا، فرانسه، آلمان، مجارستان، کره جنوبی، کلمبیا، دانمارک و جمهوری اسلامی ایران) پرداخته و دو فصل نیز به مقدمه و جمع بندی نسبتا مفصل کتاب اختصاص دارد. البته فصل مربوط به ایران در کتاب اصلی نبوده و توسط مترجمان تالیف و به متن افزوده شده است.

علی پور در دیباچه ای که بر این کتاب نگاشته است پس از تاملی بر ضرورت و فراگیری آموزش و پیشینه توجه به آن در نظام اداری ایران، انگیزه تدوین این اثر را چنین بیان کرده است: «حوزه آموزش مدیران ارشد به واسطه پویایی ذاتی خود و تحولات سریعی که در دنیا صورت یافته، نیازمند بررسی های علمی مستمر و واکاوی الگوها و تجارب کشورهای مختلف، خصوصا آنهایی است که از استانداردهای بالاتری در نظام اداری و خدمت دهی به مردم برخوردارند. سازمان اداری و استخدامی کشور از آن رو که متولی خط مشی گذاری های کلان در حوزه آموزش، توسعه و انتخاب مدیران در کشور است، دغدغه های جدی تری در این موضوع دارد و از این رو موضوع مطالعه تطبیقی در حوزه الگوهای آموزش مدیران ارشد و راهبردی به پیشنهاد امور آموزش و بهسازی سازمان در دستور کار مرکز مطالعات نظام ها و فناوری های مدیریتی قرار گرفت تا این مرکز بنابه وظایف ذاتی خود، خوراک علمی لازم برای برنامه ریزی و سیاست گذاری در این حوزه را برای امور تخصصی مربوطه فراهم نماید.» (ص ۱۰).

در مقدمه کتاب به قلم مونتگومری فن وارد و آنی هاندگم چارچوب مفصلی از تفکر حاکم بر شکل گیری این اثر و مدل مفهومی مورد توجه نویسندگان بیان شده است. ایشان ابتدا تعریفی از کارکنان ارشد اداری ارائه کرده و ایشان را از مدیران سیاسی متمایز می کنند: «این افراد شامل کارکنان بلندپایه ای در سیستم اداری هستند که عموما با سیستم سیاسی ارتباط داشته و مسئول اجرای خط مشی ها به شمار می روند.» (ص ۱۳). ایشان